

SZABOLCS

POLITIKAI LAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 8 korona.

Egyes szám 16 fillér.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Schlichter Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vasuti-ut 17.

Lapunk a bel- és külföld minden nagyobb városában képviselve van.

Ellenzéki politika*)

A „Szabolcs” részére írta: Katona Béla,
a Magyar Szakírók Egyesületének titkára.

Valóban örvendetes jelenségnek tartom, hogy az Uj-párt programja mind szélesebb hullámokat ver a közéletben, s mind közelebből férközik az elmékhez. Eddig az volt a divat, hogy úgy mondjam, magyar betegség, hogy a politikát néhány banális jelszóval intézték el még olyan férfiak is, a kik mind tehetségükre, mind pedig hivatottságukra nézve, irányt szabhattak volna felfogásukkal és tanultságukból eredő tapasztalataikkal. Megszoktuk, hogy a szabadelvű pártot egyszerűen kormány pártnak tekintsük, a nélkül, hogy csak valaha is beható érdeklődés zománcolta volna be programját. A köztudatban a szabadelvűpárti program úgy alakult ki, hogy azt a mindenkor kormány nézőpontjából ítélték meg. Ez a megítélés pedig két irányu volt. Az ellenzéki közvélemény mély megvetéssel konstata, hogy minden kormány hazaáruló, s a szabadelvű párttal egyetemben nem más, mint az átkos osztrák kamarilla tehetetlen és vak eszköze. A szabadelvű-párti közvélemény ezzel szemben fontoskodó álláspontra helyezkedett, s államférfiúi lenézés-

sel szólták le azokat, a kik előtt a kormány nem volt szent és sérthetetlen. Az, hogy a szabadelvű pártnak elvi alapokon felépült programja van, a mely az objektív vitára, vagy állásfoglalásra természetes alapot szolgáltat: soha szó se esett, s nem is esik.

Nem jobb a helyzet, ha az ellenzéki pártok — talán helyes, ha ezuttal csupán a függetlenségi pártról szólok — programjának elbírálását vizsgáljuk. Itt a szabadelvűpártiak duzzadtak a lenéző gögtől, míg ellenben az ellenzékhez tartozó hívek fanatikus meggyőződéssel tartottak ki programjuk mellett. Ez a program pedig túlélte önmagát. Jó volt arra, hogy a kiegyezés iránt bizalmatlankodó nemzet részére biztonsági szelep gyanánt szerepeljen, de ma, a létért való küzdelem borzalmas tusái közepett úgy hangzik felénk, mint egy elviharzott hatalmas zene reszketve elsuhanó végző akkordja. Ki kérdezte és ki kérdezi, hogy felépíthető-e egy modern állam a függetlenségi párt programja alapján? Ki kételkedett, vagy ki bizott e program életre valóságában és abban, hogy a nemzetnek a Habsburg-dinasztiával való viszonya harmonikus és fejlesztő hatású leendő a függetlenségi politika alapján is? Nem, valóban mondhatom ennek semmi irott, vagy nyomtatott bizonyítékát nem látom. Ellenben tapaszt-

talom azt, hogy valóságos orgiákat rendezünk a jelszavakkal való dúskálásban, és sohasem a meggyőzés, hanem mindig az erőszak, s nem az abszolút tudásban gyökerező meggyőződés, hanem az egyéni hajlandóság és érdek növelte, vagy csökkentette egyik, vagy másik párt táborát.

Ezért tartom örvendetes jelenségnek, hogy az Uj-párt programjából nem jelszavak, hanem gondolatok kelnek ki. Gondolatok, melyek a meggyőződés csirái lehetnek. Feltevések, melyek a hívéshez egyengetik az utat. Elhatározások, a melyek a meggyőződés és hittel párosulva, öntudatos tettekre sarkalnak. Hát ez az öntudatos cselekedni. Létezni. Mert nem az a jó politika, a mely a tömeget egy egyéniséggé forrasztja, hanem igenis az, mely a tömegben is az egyéniségeket keresi. Nem az előbbi, hanem az utóbbi politika lesz győzedelmes és hódító erejű, mert ez nem kívülről kapja, hanem önmagában találja meg éltető forrásait. Az esővizet felfoghatja a hatalmasan fejlett műszaki tudomány valamely mély völgyben, s a víznek ez egységesen óriási tömege talán megkápráztatja szemünket: de elég az alkotónak csak egy kézmozdulata, melylyel az elzáró zsilipet felrántja; s ime, az előbb még impozáns víztükör kerülete egyre fogy, míg végül teljesen elenyészik. A kicsiny forrást, mely a természet ölen-

*)Ez a cikk felelet dr. Pröhl Vilmosnak „Kérdő és gondolatjelek az Uj-pártról” címen, lapunk 34-ik számában megjelent cikkére. (A szerk.)

T Á R C A.

Ha majd csalódom . . .

Ha majd csalódom minden szép reményben
S akit szerettem, könnyre az íkaszot,
Lelkedbe téved szomorú emlékem
Megsiratod majd a letűnt tavaszt.

Megérted akkor, hogy mi volt szerelmem,
Amely dicsfénybe vonta alakod,
Óh! vigaszod lesz, hogy egykor szemedben
A költő (?) annyi szépet olvasott.

Hogy muzsa voltál karcsu szép virágom,
Kinek neve a dalban fennmarad.
Hogy úgy szeretek, ahogy e világon,
Egyszer szeretnek évszázad alatt.

Lia.

Utazás Nyiregyháza körül.

Leírja: Mobil.

(Folytatás).

Mint az „Országos Régészeti Egyesület”
hüségesebb levelező tagjának, soha sem szokták
figyelmemet elkerülni az utközben szemem
elő kerülő régiségek, ócska tárgyak stb. s

mindegyikben valami történelmi nevezetességű értékes darabot vélek feltalálni. Az ilyen régiségeket azután természetesen felszedem, vagy ha kell drága pénzen megszerzem és felküldöm a nemzeti muzeum régiségi osztályának.

És büszkén mondhatom, hogy tőlem már nem egy értékes darab került országunk büszkesége, a nemzeti muzeumban méltó helyre (a szemetes ládába!)

Midőn e városba érkeztem természetesen a régészeti ügyek iránt is érdeklődtem és sajnos azt az információt nyertem, hogy e téren már elkéstem, mert van e városnak egy oly kitűnő régésze, kihez hasonlóval egy vidéki város sem dicsekedhetik.

Bizony ez a válasz lehangolt. Hát még mikor megismerkedtem a remek muzeum megalapítójával, szervezőjével és megnéztem a gyönyörű gyűjteményt. Azok a pompás Árpád korabeli tea servisek, Compótos tálak stb. . . . az a sok szép fényes buzogány és patkó, . . . há: még az a sok csont; mennyi sok enyvet lehetett volna azokból főzni . . .

Mondom minden nagyon lehangolt, mert hisz az a meggyőződés gyökeredzett meg bennem, hogy ily ügybuzgó kutató és régész területén hiába keresek régiséget. A mi volt kikutatható az már mind üvegszekrényekben

diszeleg a Vármegyeháza palotájában elhelyezett nagyszerű muzeumban és gyönyörűségére szolgál a termeket valósággal előzőnlő nyiregyházi közönségnek.

Ily körülmények között kihalt bennem minden remény arra nézve, hogy a nemzeti muzeum régészeti osztályát újabb, Szabolcs megyei régiségekkel gazdagíthassam.

Mint legtöbb csalódott ember én is szomoruan, lehorgasztott fővel hagytam el a szép palotát s már valahol a harmadik utcában jártam midőn valakivel összeütközve kénytelen voltam feltekinteni. És ime mit láttam? Az előttem álló villanyoszlopon egy barna tábla függött a legpompásabb rozsdával bevonva. Teljesen felismerhetetlen írással, az időjárás aczél fogától megrágott, csipkés szegélylyel! . . .

Euréka! Megvan! Igen igen ez az a mit én keresek. Igazi régiség. Dehát ilyen könnyelmű ez a város, hogy ily remek műkincseket, ily megfizethetetlen régiségeket az utcára akaszt ki?

Elhatároztam, hogy közelebbi megvizsgálás céljából az éjjel lelopom ezt a táblát. Hazamenet észrevettem, hogy még sok ilyen lelet van a villanyfákon elhelyezve, különösen az utcák sarkain. Ez a felfedezés még titokzatosabbá tette előttem e dolgot.

Bevásárlási utamból hazatérve, az őszi ujdonságok dús választékban megérkeztek.

Férfi nyakkendőikben alkalmi vétel.

Kérem a n. é. közönséget azok megtekintésére.

Kiváló tisztelettel

EISLER KÁROLY női-, férfi-divat, rövidaru és cipő-üzlet
tulajdonos Nyiregyháza.

önmagától fakad, s a mely a vízmedence beleömlő vizétől lassanként esermelylyé, majd patakka, végül pedig folyóvá dagad — bizony hiábavaló fáradság lenne hőmpolygó utjában feltartóztatni.

Igy vagyunk a politikai pártküzdelmekkel is. Jelszavakkal és gyakran az egyéni érdekek előtérbe helyezésével hatalmas tömegeket lehet formálni, de ez a tömeg nyomban elemeire bomlik, mihelyt a külső befolyás ereje — bármi oknál fogva — gyengül, vagy épenséggel elenyészik. Ezzel ellentétben az egyéni meggyőződés ereje kifogyhatatlan, s hatásában meg se dönthető.

Azért volt mindeddig meddő az ellenzék küzdelme, mert csupán jelszavakból táplálkozott, s olyan programot állított fel, mely hangulatkeltésre igen, de a meggyőzésre egyáltalán nem volt alkalmas; viszont kifejlődhetett nálunk egy abszolút párturalom azért, mert nem állt vele szemben egy *dönthetetlen* elvi alapokon szervezkedett ellenzék.

Készséggel elismerem, hogy ezt a kérdést talán túlságosan elméleti módszerrel kezelem. Szolgáljon mentségemül, hogy olyanoknak írom, a kik maguk is képesek behatolni a pártpolitika mindennapi szennyétől tiszta — állami és politikai kérdéseibe. Szükségesnek tartottam rávilágítani ezekre a mélyen rejlő rugókra, mert tisztázni akartam azt, hogy mi a lélektani különbség a meglévő pártok és a diadalmasan előretörő Uj-párt között. Rá akartam mutatni arra, hogy egészséges parlamenti váltó-gazdaság csakis ott lehetséges, a hol a célok világos ismerete és az eszközök célravezető biztonsága érleli a meggyőződést és serkenti tette a pártokat. Ez egyuttal felelet a következő — súlyosnak látszó — meghatározásra:

„Az ellenzéknek csak az ellenőrzés

Egy ilyen táblát este felé minden nehézség nélkül leloptam s szobámba szállítottam. Azután neki ültem és reggelig tanulmányoztam. A mikor a nap besütött szobámba, meg volt állapítva az őskori tábla eredete és származása. Minden jel arra mutatott, hogy a lemez az őskori vaskorszakban készült, a feliratok rajta azonban határozottan későbbi eredetűek, mert arabs betűk és a magyar ékírás némi alig észrevehető nyomait mutatják. Egy szóval rendkívül örültem e felfedezésemnek s titkon, magamban nagyokat nevettem a város és az én nagyrabecsuült régiséggyűjtő collegám rövidlátóságán.

Másnap éjjel még egy táblát leloptam s a kettőt 2000 kor. érték bevallásával felküldtem az országos régészeti egyesületnek.

Boldog voltam. Már szinte éreztem, mint húzza le kabátom feloldalát a reá akasztott rendjel.

Harmadnapra megérkezett a válasz. Midőn megláttam a kovertán a hivatalos feliratot, úgy dobogott a szívem. Reszkető kézzel bontottam fel a levelet, a válasz rövid volt, de velős:

T. c. Tartsa bolondnak az öregapját! A felküldött rozsdás pléhtáblák a múlt századból erednek s a következő feliratokat tartalmazták:

Balra hajts! Jobbra előzz! Lassan hajts!

Elkeseredésemben és szégyenemben mi telhetett tőlem? Sürgönyileg leköszöntem az országos régészeti társulat levelezői tagságáról.

és eszmepengetés van módjában, iniciatív joga nincs, s ami fő kisebbsége mellett, mivel hogy a házban a szavazatok nem mérlegeltetnek, hanem számláltatnak, bár-mikor leszavazható.”

Hát igenis, a jelenlegi pártviszonyok mellett ez a helyzet. De csupán azért, mert az ellenzéki pártok programjából hiányzott az egész nemzetet átfogó és meggyőző erő. Az Uj-párt azonban a meggyőzésre, a nemzeti érdekek szabatos meghatározására és azoknak az adott viszonyok közt lehetséges érvényesítésére törekszik. Az Uj-párt a nemzet érzését, meggyőződését és a saját érdekei iránt való érzéketlenségét akarja átgyurni, hogy teljes öntudatra ébredvén, cselekedni tudjon. A parlamentben való leszavazás csak addig tart, a meddig a nemzet akarja. A mint a nemzet közömbössége lehetővé tette a párturalom abszolutisztikus kifejlődését, ép úgy össze is törheti azt az érzésében és meggyőződésében újra élni és cselekedni tudó nemzet.

A szabadelvűpárt, ha valamely kérdésben leszavazza is az Uj-pártot, korántsem a nemzet ítélete jut abban kifejezésre. *Hegel*, a minden idők nagy bölcsésze, gyönyörű párhuzamot vont a nép és a népképviselők akarata között. Midőn a német nemzet szabadságharca közben, a württembergi rendek a *nép akaratára* hivatkoztak, mely a régi rendszert fenn kívánta tartani, *Hegel* azt válaszolta: „Ez nagy szó; leginkább a nép képviselőinek kell óvakodniok attól, hogy e szót megszenteltelentsék, vagy könnyelműen használják. A legnehezebb és ezért a legnagyobb, a mit valamely emberről mondhatni, hogy *tudja mit akar*. Népképviselőkké csak azért nem fogdossák össze a népből azokat, a kik épen véletlenül belénk botlanak, hanem a legbőlesebbek szemelendők ki, mert a nép *nem tudja*, de a képviselőknél *tudniok kell*, hogy mi az ő igazi és valódi akarata, vagyis: *mi jó a népnek*.”

Hát arra törekedjünk, hogy ilyen népképviselőket válasszon a nemzet, s akkor nem sokáig kell emészteni magát senkinek azzal, hogy az ellenzék ponderál, de mégse numerál.

Nagyjaink.

I.

Irta: **Mandel Imre.**

Ha a születés és a nagy vagyon kiváltságosai a hazaszeretetet és altruizmus érzetétől áthatva oda tudnának emelkedni hová a legnagyobb magyar gr. Széchenyi István, ha áldozatkészségük az önzetlenségnek és a magyar faj iránti szeretetnek azon magaslatára juthatna; úgy a közgazdasági bajok megoldása s a magyar ipar megteremtése nem hiu remény, nem képzelődő vágy, hanem tény volna. Ha ezen kiváltságosok egyévi jövedelmüket, vagy ennek megfelelő tőkét a magyar ipar megteremtésére áldoznának, úgy ezen közgazdasági kérdés avatott kezekben meg-

oldást nyerne. Ezen korszakban, mikor a születés és a nagy vagyon kiváltságosai (tisztelet a kivételeknek) testileg és lelkileg annyira enerváltak a munkára és az étellel való küzdelemre nevelve nincsenek, kik a nagy vagyonnal járó kiváltságokat rafinált élvezetek kielégítésére felhasználják, kik azonban e nagy vagyonnal járó erkölcsi és társadalmi kötelességeikről nem akarnak tudni; nem akarnak tudni pedig azért, mert nagy részt a hazafiság náluk csak egy cifra köntös, amelyet noha terhes ugyan reájuk nézve ideig-óráig hiuságuk kielégítésére magukra vesznek, ha nemzeti érzésük fitogtatásáról van szó; ezen korszakban fent jelölt módon a magyar ipar megteremtése, avagy közgazdasági bajok megoldása csak hiu remény és képzelődő vágy.

A születés és a vagyon kiváltságosai közül kiválik egy férfiú, aki hazafias érzéstől áthatva semmi áldozatot nem kímélve a nemzet minden egyes rétegével nexust keres a hatalom piedesztáljáról leszáll. ország-világ előtt hirdeti, hogy a nemzet csak úgy és akkor lesz boldog, ha annak minden egyes fia tisztességes munkával kenyerét megkeresheti és nincs kényszerítve arra, hogy ezen természeti kincsekkel dusan megáldott országból kivándorolni kénytelen legyen azért, mert nincs munka. A nyári időszakban mivel tisztán mezőgazdaságból és őstermelésből él e nemzetnek több mint $\frac{2}{3}$ része munkával tulhalmozva van, azonban ezen munka csak mindennapi kenyeret adhat, és egy mostoha gazdasági évben mint a mostani is, a bekövetkező őszi és téli időszakban azzal fenyeget, hogy a nép a mindennapi kenyér hiánya folytán éhségnek és inségnek néz elébe, amit orvosolni semmi esetre sem tudunk, mert nincs iparunk amely az éhező népnek munkát s így megélhetési módját biztosítani tudna.

Az orvoslás egyedüli módja: minél hamarabb ipart teremteni.

Ipart teremteni pedig csak az önálló vámterület felállításával lehet.

Midőn a kiváló hazafi Bánffy Dezső báró az ország parlamentjében az önálló vámterület felállítását követeli, Magyarország miniszterelnöki székéből politikai kalandornak lesz címezve, aki közgazdasági tudással alig rendelkezik. S ezen kijelentés nagy garral történik Magyarország miniszterelnöke részéről, volt vezére ellen, kihez az érdek szennye fel nem ér anélkül, hogy ez indokolva, vagy bizonyítva volna, sőt maga a miniszterelnök is azon állásponton van, hogy az önálló vámterület behozatala hasznunkra volna, azonban ennek hasznát nem a jelen nemzedék, hanem a későbbi generatio élvezné s annak felállítása oly rázkódtatásokkal járna, melyért ő a felelősséget el nem vállalhatja. De hogy miben állanak ezek a nehézségek és miért csak a későbbi generatio élvezhetné az önálló vámterület hasznát azt bölcsen elhallgatja.

Hogy a közgazdasági tudás nagysága kis körben is mily szolgálatot tehet a

Az idény előre haladottságánál fogva napernyők leszállított áron, továbbá a legújabb ruhadiszek, csipkegallérok, övek, stb. nagy választékban kaphatók

Kohn Ignác

női, férfi-divatáru üzletében, városház palota.

közgazdasági intézményeknek annak példáját szolgáltatta a miniszter elnök úr, ki óriási közgazdasági tudása mellett az iparbank vezetésével mikor foglalkozott az majdnem a tönk szélére juttatta. Ha ily óriási közgazdasági tudással e szegény ország közgazdasági viszonyait is sanálni akarja, önmaga vonhatja le a következtetést, hova juthatnak az ő vezetése alatt közgazdaságunk viszonyai.

Baross Gábor hazánknak egyszerű közigazgatási tisztviselőből lett legkiválóbb volt kereskedelemügyi minisztere, tisztán hazafiúi érzéstől áthatva, midőn közgazdaságunknak az összes magyar közgazdászaink közül, a legnagyobb szolgálatot tette ez országnak, nem rendelkezett a közgazdasági tudásnak maximum mértékével az ő működését is a sötétbe való ugrásnak jelezték, noha mezőgazdaságunk, kereskedelmünk és iparunk egyaránt az ő alkotásainak köszönheti, ugyszólván kizárólagosan eddigi fejlődését és előhaladását is s ez nem annyira közgazdasági nagy tudásának, hanem Chauvén magyar érzésének lelkes energiájának, önzetlen hazafiúi szeretetének és fáradhatatlan munkásságának volt és marad e nemzet közgazdasági életében elévülhetetlen érdeme és örökké tartó dicsősége.

Mint néhai Baross Gáborban, úgy báró Bánffy Dezsőben látom azt a Chauvén magyar érzést, látom azt a lelkes energiát, látom azt a fáradhatatlan munkásságot, mely hivatva van arra, hogy e nemzetnek, e nemzet közgazdasági életének vezetője és irányítója legyen addig is, míg statisztikai adatokkal is igazolhatom azon közgazdasági előnyöket, melyek konkrét alakban igazolni fogják az ő közgazdasági politikájának kiszámíthatatlan nagy előnyeit és melynek alapján beigazolható lesz, hogy az az egyedüli helyes és igaz út, a melyen haladnunk kell s a mely száraz számadatok fogják igazolni azt, hogy vannak még nagyjaink közül oly kiváló önzetlen hazaszeretettől lelkesült férfiak kik semmi fáradságot nem kímélve semmi anyagi áldozattól vissza nem riadva a jogtalan gyanusítások és támadások által vissza nem riasztva, minden erejüket megfeszítik, hogy ez édes jó hazának hasznára váljanak.

Városok rendezése.

A „Szaboles“ számára írta: Dr. Forbát Imre, Majna-Frankfurt város v. építészeti felügyelője.

A városok lakosságának szaporodása, mely különösen a nyugati országokban az utóbbi évtizedekben az ipar és kereskedelem növekedő gazdasági fontossága folytán mindig erősebb mértékben volt észlelhető, külső kifejezését a lakosság szaporodásának felvételére szolgáló új városrészek keletkezésében találta. A gyors terjeszkedés a városok tulnyomó részét előkészületlenül találta és ezen előkészületlenség visszatükröződik a múlt század vége felé keletkezett legtöbb új városrész külső képében. Az előre nem látható nagy szükséglet gyors kielégítésére hevenyészett szabályozási tervek készültek összefüggéstelenül a város különböző terjeszkedési pontjai számára, melyek már az elke-

szítésükre rendelkezésre álló rövid idő miatt sem tehettek eleget mindazon sokféle feltételnek, melyre egy városszabályozási tervnél tekintettel kell lennünk. Ha az így keletkezett újabb városrészeket keresztül megyünk, feltűnik az utcák sablonos egyformasága, minden jellegzetes sajátosság hiánya úgy, hogy ezen terjeszkedési területek külső megjelenésüket, illetőleg sokszor szomorú ellentétben állanak a megfelelő régebbi városrészek tán kevésbé szabályos, de annál karakterikusabb kiképzésével. A végtelenségig vitt egyfajta szabályosság, melyek eleinte a közegészségügyi követelmények kielégítésével, azaz az új negyedek számára a kellő levegő és világosság biztosításával akarták megokolni, a hozzájuk fűzött várakozásoknak ebből a szempontból sem tudtak megfelelni és ha az a reakció, mely a város terveknek tulságos sablonossága ellen az utolsó években keletkezett, elsősorban esztétikai szempontból indult is ki, üdvös befolyása a városépítésre nemcsak szépségi, hanem ép oly mértékben célszerűségi szempontból is érvényesült.

Az a felfogás, hogy egy városszabályozási terv felállításához elegendő a beépítendő területnek lehetőleg szabályos felosztása egymást derékszög alatt metsző és egymás közt teljesen egyenlő szélességű utcák által, hála Istennek idejét multa. És azon városok és városrészek fásztóan egyhangú és kétségkívül a lakosság lelkületére is visszaható külseje, melyek még ezen felfogás uralkodása alatt épültek, remélhetőleg belátható időig lehetetlenné fogja tenni további ily városszabályozási tervek kivitelét. Érdemes ezen a helyen egy pár sornak az idézése, melyet a párisi „Figaró“ levelezője küldött lapjának Macmahon marsall egy körutjáról: „Rennes városának a marsall nem éppen antipátikus, de ezen város egyáltalában nem képes semmi lelkesedésre. Ez minden városról mondható, mely a zsinór szerint épült és melyben az utcák derékszög alatt keresztezik egymást; az egyenes vonal nem alkalmas izgalom keltésére. Így 1870-ben meglehetett figyelni, hogy az egészen szabályosan épült városokat három ulánus könnyen elfoglalta, míg a régi, görbe utcás városok mindig a legnagyobb ellenállást fejtették ki.“ Ez a józan megfigyelőnek szigorú, de igaz ítélete.

Egy városszabályozási tervnek tartózkodnia kell ugyan minden sematizmustól és erőszakos formaságtól, de azért az eddigi tapasztalatok alapján mégis össze lehet állítani egynéhány irányelvet, melyet városszabályozásánál nem szabad szem elől téveszteni, ha az egyik végtelből a másikba esni nem akarunk.

Az első, amire egy városszabályozási terv főbb utca-tervezésének, tehát ugyszólván a jövő városrészek gerincének meghatározásánál ügyelnünk kell, a forgalom igényeinek kellő tekintetbe vétele. Téves volna azonban hinni, hogy ez csak tulságosan hosszú egyenes vonalak által volna elérhető. A főbb forgalmi irányoknak a tervben határozott kifejezésre kell ugyan jutni, de ez görbékkel ép úgy elérhető, természetesen nem megokolatlan és tulhajtott irányváltoztatások útján, hanem olyan görbületekkel, melyek esztétikai szempontokban vagy a talajviszonyok különleges alakulásában találják megoldásukat. Ha a főbb forgalmi utak a terjeszkedési területen egymás közt és kapcsolatban a régebbi városrészek főbb utcáival, valamint a tekintetbe veendő országos és megyei utakkal egy áttekinthető hálózatot képeznek, ha továbbá gondoskodnak arról, hogy ezen utak szélessége a várható forgalomnak megfelelően méreteztessék, illetőleg kiszélesítésük a növekedő forgalommal bármikor akadálytalanul végrehajtható legyen, úgy a forgalom igényeinek, amennyiben azok egy általános városszabályozási terv kezdetén figyelembe veendők, nagy-

jában megfeleltünk. A részletes kidolgozás alkalmával még sok más forgalmi szempont is mérlegelendő lesz, de a részletes városszabályozási megbeszélése túlhaladná ezen tájékoztató cikk terjedelmét.

Tisztában kell lennie továbbá a városszabályozás azon követelményekkel, melyeket a közegészségügy érdekében kell támasztanunk az ujjonnan építendő városrészekben. A modern munka megosztás következménye képpen, mely a hason rendeltetésű építkezéseket egymás közelébe kényszeríti, a városszabályozásnál megfogjuk különböztetni azon negyedeket, melyek főleg a gyári és egyéb ipari, illetőleg a kereskedelmi vállalatok felvételére szolgálnak a tisztán lakások felvételére szolgáló negyedekről. Az előbb említett vállalatokkal rendszerint együtt járó nagy zaj és forgalom azon igényekkel, melyet a városi ember joggal támaszt otthonának nyugalma dolgában, össze nem egyeztetetők, eltekintve attól, hogy némely gyártelepek füst és gázképzése az egészségre közvetlenül hátrányos befolyással van. Kisebb városokban és ott, hol a lakosság a munkahelyisége és lakása még nagyobb számban van egy és ugyanazon házban, a város egyrészében a különböző negyedeknek szigorú elkülönítése természetesen keresztülvihető nem lesz, mindazonáltal a városszabályozásnak a város ily felosztására figyelmét okvetlenül ki kell terjesztenie már azért is, hogy a legelőnyösebb fekvésű részeket már eleve biztosítsa lakónegyedek számára és hogy a nagyobb forgalmu részeket tervszerűen úgy helyezhesse, hogy azok az országutak, vasut és víziutakon lebonyolított távforgalomhoz a lehető legelőnyösebben csatlakozhassanak.

A rendeltetés szerinti megkülönböztetést azonban nemcsak egész városnegyedekre, hanem az egyes utcákra is alkalmaznia kell. Az utcáknak ugy szélessége, mint burkolata másként lesz meghatározandó, ha oly utcákról van szó, melyeken kisebb-nagyobb forgalom várható mint ha az utca ép csak arra szolgál, hogy eljuthassunk a szomszédos lakásokhoz, egyébként pedig átmenő forgalom lebonyolításáról szó sincs. Míg ezelőtt ezen csakis lakásokat tartalmazó utcákat ép úgy építették mint a forgalmi utcákat és ezáltal ugy szélességüket, mint burkolatukat megokolatlanul nagyították, illetve drágították, addig az újabb városszabályozási tervek az ugynevezett forgalmi és lakó utcákat egymástól már a tervezésnél szigorúan megkülönböztetik. Míg az elsőnél a szélesség függővé kell, hogy tétessék a forgalom nagyságától és néha imposans méreteket ölt, addig a lakó utcák szélességét gyakran csak 6--8 méterre szabják, minek természetesen együtt kell járnia a házmagasságok megfelelő korlátozásával. Mert az utcák tulzott szélessége, épúgy, mint tulzott egyenessége, melyeket egy ideig a lakások világosságának és friss levegővel való ellátásának egyedüli biztosítékául tekintettek, egészségügyi szempontból inkább hátrányos, mint előnyös, amennyiben mindazon utcaterület, mely a forgalom céljaira nem szükséges, csak a portképző felület felesleges megnagyobbítását jelenti, a tulságos egyenes hosszúság pedig megkönyíti a képződött portnak akadálytalan elosztását az egész utcahoszon a legcsekélyebb szél beálltakor. Az utcai por pedig tudvalevőleg sok veszedelmes betegséget okozó csirának lehet hordozója.

Egészségügyi szempontból is sokkal előnyösebb tehát az utcák számára csak annyi területet foglalni le, amennyi forgalmi szempontból szükséges, egyébként pedig a tulságos szélesség által hiába lefoglalt területet inkább a beépítés ritkítására használni fel. Ezt elérhetjük a házak előtt, az utca felé fekvő kertek elrendezése, ezenkívül pedig az által, ha a házak által képezett tömbök

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól, mint hathatós szer

Sirolin

tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurutos bajainál ugymint **idült bronchitis, szamárhurut** és különösen **lábadozóknál influenza után** ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4. — kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg alatti céggel legyen ellátva.

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc.)

belsejében gondoskodunk, nagyobb összefüggő szabad területekről, melyek akár mint udvar, akár mint kert álljanak használatban, mindenestre nagymértékben hozzájárulnak a lakások nyugalmához és kellemességéhez. Azért is kerülnie kell a várostervezőnek a tulságos utcaterületek igénybe vételét, mert minél helyesebben méretezi az utcákat, annál több alkalma lesz a lakosságnak ugyanazon pénzügyi megterhelése mellett nyilvános ültetvények, sétányok, üdülőhelyek létesítésére. Ezeknek fontosságát a lakosság egészségére nézve mindinkább elismerik és ebben a tekintetben tülzása a várostervező csak nehezen eshetik.

Üdvös hatásukat azonban ezen ültetvények is csak helyesen alkalmazva fogják elérni. Nem minden tér, melyet az utcák között szabadon hagyunk és beültetünk akár pázsittal, akár fával, alkalmas annak a megnyugtató és üdítő érzésnek keltésére, melyben ezen intézmények jótékony befolyása a városi emberre nyilvánul. A munkafelosztás elvének a városok belsejében szabadon hagyott területek felhasználásánál is érvényesülnie kell. Ahol egy szabad teret két vagy több főfogalmi ut keresztezési pontján a különböző fogalmi irányok simább egymásba vezetése céljából veszünk kilátásba, ott ültetvényeknek helye nincsen. Zavarná a forgalmat, a forgalom zaja pedig kizárná a nyugalmas üdülést. Csak óvatosan alkalmazandó a befásítás és egyéb ültetvény oly tereken is, melyekkel az őket szegélyező épületek gazdagabb és méltányosabb kiképzése által különös építészeti hatást akarunk elérni, melyet az alkalmazatlanul elhelyezett ültetvény könnyen leronthat. A bennük rejlő egészségügyi és esztetikai előnyöket az ültetvények a városépítészetben érvényesíteni csak úgy tudják, ha jellegüknek megfelelően csak ott, és oly mértékben alkalmazzuk, ahol hatásukat maguk zavartalanul kifejthetik és ahol viszont más városépítészeti motívumok hatását ők sem zavarják. Az ültetvények a város keretében csak ott szépek, ahol egyuttal célszerűek és csak ott célszerűek, ahol a szabad természetet emlékezetünkben fellelevenítő szépségüket zavartalanul élvezhetjük.

A szépség és célszerűség ezen egyttjárása képezi a városszabályozás esztetikai megoldásának nyitját, úgy az ültetvényeknél mint minden más szempontból is. Az utcáknak egymás közt teljesen azonos kiképzése hátrányos egészségügyi szempontból, megokolatlanul költséges és e mellett esztetikai szempontból is a legszerencsétlenebb megoldás. Az árkon-bokron keresztül egyenesen vonalzott utca, mely nincs tekintettel se a már létező és létezésüket a természetes szükségletnek köszönő régi utakra, se a fennálló birtokhatárokra, se a talaj különleges alakulására, nem előnyös sem egészségügyi, sem forgalmi szempontból, a mellett a talajviszonyok figyelmen kívül hagyása folytán rendszerint drágább is, mint a talajhoz simuló ut, végül pedig mint minden alkotás, mely célját nem a legegyszerűbb és legtermészetesebb eszközökkel éri el, nem is szép. A monumentalisabb nyilvános épületek, a templomok, színház, stb. elhelyezése a várostervben történjék oly módon, hogy azok rendeltetésüknek megfelelően legyenek könnyen elérhetők és feltalálhatók, egyben pedig építészeti formájuk, és csoportosításuk hassanak esztetikailag úgy, hogy a rájuk fordított költségeikért ne csak a száraz célszerűségnek tegyenek eleget, hanem együttes külső benyomásukban adjanak művészies kifejezést a város méltóságának, a polgárság önértékének és ragaszkodásának szűkebb otthonához, egyben pedig a város kimagasló

építészeti nyugvó pontjait is képezzék. Ezt nem fogjuk elérni, ha például egy templomot szabadon odaállítunk két forgalmi ut metsző pontjára, ahol a körülötte zajló forgalom élénk ellentétben áll ahoz az áhitatos nyugalomhoz, mely a templomot rendeltetéséhez képest körül kell, hogy zárja. Nem fogjuk elérni akkor sem, ha a fontosabb nyilvános épületeket, megyeházát, városházát, igazságügyi palotát, stb. messze kiépítjük távol minden forgalomtól, egymástól függetlenül és üres terek által elválalasztva még akkor is, ha egy harmonikus, méltányos, zárt hatású csoportosításra a feltételek adva lettek volna, amire az újabb városszabályozások sajnos szintén nem egy példát mutatnak. Ezt biztosítani csak akkor fogjuk, ha szem előtt tartjuk azt, hogy esztetikailag kielégítő benyomást egy város terjeszkedésének beépítése csak akkor fog tehetni, ha a célszerűséget már a tervezésnél soha szem elől nem tévesztjük és ha a kitűzött célt egyszersmind mindig a legegyszerűbb, legközvetlenebb és legigazabb eszközökkel akarjuk elérni.

A város rendezéssel összefüggő összes rendszabályok meggondolt és célszerű megválasztása nemcsak az esztetikai hatást befolyásolja, hanem talán még fokozottabb mértékben a város terjeszkedésének gazdasági jelentőségét is. Ha a szabályozandó területből utcák számára nagyobb területet hasítunk ki, mint amennyit okadatolni lehet, úgy ezáltal csökken a kihasználható telkek nagysága, ami a birtokosok kárára megy még akkor is, ha a város a lefoglalt utcaterületért kárpótlást fizet, mert elvégre a fizetendő összeg közvetve ismét csak az adófizetők által fedezendő. A felesleges utterület birtoklata is oly kiadást jelent, melyet helyes méretezésnél meglehetően takarítani. Az utcák hosszirányának meghatározásánál néha már csekély irányváltoztatás által hosszadalmas és költséges kisajátításokat lehetne elkerülni a nélkül, hogy akár a forgalom, akár az egészségügy vagy más jogos igények megkárosíthatnának. Így a város gazdasági érdekei is okvetlenül megkövelelik, hogy a szabályozási terv felállításánál tartózkodjunk minden sablonosságtól és alkalmazkodjunk lehetőleg az adott sajátos helyi viszonyokhoz. Más különben a terjeszkedési területen épülő városrészek nemcsak, hogy szépek nem lesznek, de gazdaságilag is nagyobb áldozatot fognak követelni a lakosság részéről, mint okvetlenül szükséges volna.

Az elmondottak során többször volt alkalom annak hangsúlyozására, hogy a sikeres városépítészetnek legnagyobb ellensége a holt sematizmus, a másutt látott megoldások vak utánzása. Már ebből is következik, konkrét javaslatokat egy város szabályozására csak az tehet, ki az összes tekintetbe veendő helyrajzi, forgalmi, gazdasági, s egyéb viszonyait és azoknak befolyását a szabályozási tervre alaposan tanulmányozta. Ez okból minden egyes városszabályozási terv egy önálló szellemi munkát kell, hogy képezzen önálló és széleskörű előmunkálatokkal és a fennforgó különleges körülményeket figyelembe vevő konkluziókkal. És így az előzőekben előadottakat, bár nagyobbára csak egy-néhány általánosan érvényes alapelvet foglalnak össze, mégsem állíthatjuk oda teljes egészükben mint oly tételeket, melyek minden körülmények között egyenlő fontosságúak már csak azért sem, mert azon szabályozási tervek hossza sora, melyek az itt összefoglalt tapasztalatokra vezettek, főleg oly városokra vonatkozott melyek hazai, de különösen alföldi városaink jellegétől sok tekintetben lényegesen elütnek. De azért szem előtt tartásuk azt hiszem alföldi városaink szabályozásánál nem lesz minden haszon nélkül.

Tűzoltóink kérelme.

A napokban a tűzoltó egyesület elnöksége azon kérelemmel fordult a nagy közönséghez, hogy felszerelésének kijavítása és tökéletesbitése céljából az egyesületet támogassa és a lakosság közül mennél többen iratkozzanak be a pártoló tagok közé.

A tűzoltóság fejlesztése közös mindnyájunknak az érdekét képezi és éppen ezért, a felhívást mi is leadjuk és a tömeges jegyezést a közérdekből kifolyólag a legmelegebben ajánljuk.

A kibocsátott felhívás a következőképp szól:

Nagyérdemű közönség!

A közelmúltban városunk sűrűn volt kitéve tűzveszélynek s a Gondviselés kegyelme mellett első sorban a helybeli tűzoltóság lelkiismeretes buzgalmának és hivatás szeretetének köszönhető, hogy szeretet városunkat nem érte oly foku szerencsétlenség, melyről sajnos, az ország számos részéről érkeztek megdöbbenő hírek az utóbbi időben. -- Minthogy azonban a gyakori és erős használat, tűzoltóságunknak felszerelését oly mértékben viselte meg, hogy a szükséges javítások és pótlások a rendelkezésre álló anyagi segéd forrásokból csak hiányosan volnának fedezhetők, -- bizva a nagyérdemű közönség szíves jó indulatában s a közjó iránt érzett meleg érdeklődésében, azon alázatos kéréssel fordulunk városunk tehetősebb polgáraihoz, hogy szíveskedjenek tűzoltóságunknak minden irányban való fejlesztése és emelése érdekében kettő korona, vagy esetleg annál magasabb évi járulék megajánlása mellett pártoló tagjaink sorába 5 évre beiratkozni. -- Kelt Nyíregyházán, 1904. aug. hó. *Bencs László*, egyesületi elnök. *Konthy Gyula*, tűzoltó parancsnok.

A tűzoltóság által indított mozgalomból kifolyólag egyik előfizetőnkől vettük a következőket: Fájdalom, hogy a mai nehéz megélhetési viszonyok között városunkban is gyakori a tüzeset, sőt a közelmúltban napnap után egyszer, sőt néha többször is felhangzott tűzoltóinknak vészt jelző kürtje. Igaz, hogy édes hazánk egyes vidékeiről még szomorubb híreket közölnek a lapok, mert vannak helyek a hol egész községek hamvadtak el.

Hála a Gondviselésnek a mi városunkban, dacára annak, hogy augusztus havában 18 tűz eset volt, s városunkban is nagy volt a vízhiány és sok a nádfedeles ház, mégis nagyobb mérvű tűz nem fordult elő. Igen; mert városunk tűzoltósága elég jó fecskendőkkel van ellátva és hivatásának fényesen megfelel. A felszerelés jósága elismerésre válik városunk vezető férfainak, akik szívükön viselik a polgárok érdekeit.

Azonban el lehet a legmodernebb felszerelés is, ha ahoz értő, önfeláldozó tűzoltóság nincs.

Volt alkalma minden egyes polgárnak a tűzoltóság kitünősége felől meggyőződést szerezni; mert pár héttel ezelőtt 3 órán belül 3 tűz is volt a legnagyobb szárazságban és tűzoltóink nem kimélve fáradságot, sőt a testi épséget sem, mindent elkövettek, hogy az egész városrészeket veszélyeztető, tüzeket mielőbb meg tēkezze. Egy pár órai nehéz munka után sikerült is a tűz elfojtása mi által óriási vagyont mentettek meg. Igen; mert ha nem oly önfeláldozóan munkálkodtak volna közre a csaknem egy időben ki ütött pazonyi és iskola utcai tüzeseteknél, úgy a 3 tüzesetnél nagyon sok ember vált volna pár óra alatt hajléktalanná. Hát a biztosító intézetek mily összeg kifizetésétől lettek ez által megmentve, azt így előre kiszámítani ez idő szerint képtelenség.

Sérvkötők saját gyártmányu 1 frttól feljebb a legfinomabbig. **Haskötő, köldök kötő, havikötész** stb. **Irrigator** 1 frttól feljebb.

Valódi francia **Gummi cikkek** tuczatja 80 krtól feljebb.

Gummi pólyák, görcsér-harisnyák és minden betegápolási cikkek.

SOLINGENI önberetváló és hajnyiró gépek.

Francia és angol illatszerek eredeti gyári áron kapható

Blumberg József,

keztyű és műkötszerésznél. Nyíregyháza, városháztér 2.

Bizony a biztosító intézetek, illetve azoknak helyben lakó képviselői figyelembe vehetnek és megszívelhetnek az általam elmondottakat és nemcsak szóbeli elismeréssel lehetnének a tüzeseteknél magukat mindig kitüntetni szokott tüzoltókkal szemben — de pénzbelileg is segíthetnének a tüzoltóságot, hogy felszerelését kitatarozhassa, tökéletesbíthesse.

Ugy a fizetett, mint az önkéntes tüzoltók is megérdemelnék, hogy a nagyobb szabású tüzeseteknél ruhájukban szenvedett kárt is megtérítse az egyesület pénztára. Ezt azonban csakis rendezett anyagi helyzet mellett hozhatná be a testület, mely körülmény nagy mértékben növelné a tüzoltók tevékenységét, s mondani sem kell, hogy ez által a polgárok és biztosító társulatok nyernének leg-
többet.

Tudnék még sokat írni a tüzoltóságról és a tűzrendszettel egybe függő kérdésekről. Felhozhatnám, hogy a tüzesetek 80%-a gondatlanságból származik, amit egy kis vigyázat mellett el lehetne kerülni. De ezen cikkem keretében nem illeszttem be a tüzek keletkezéséről és annak megakadályozásáról szóló fejtegetéseimet, hanem határozott tényként állapítom meg, hogy Nyiregyháza városban és annak határában nagyon sűrűn fordulnak elő tüzek, melyek a kutak hiánya és azok víztelensége, ugyszintén az épületek összeépítettsége és a gyulékony fedőanyag általános használata mellett, állandóan fenyegetik a várost, illetve a népes tanyákat.

Ilyen körülmények között nem lehet eléggé a tüzoltóság dicséretet érdemlő munkásságát méltányolni és a lakosságnak oda kellene hatni, hogy annak felszerelése minél teljesebb, minél jobb legyen. Én, aki ismerem a tüzoltással járó sok nehézséget, mert vármegyénk egyik nagyközségében éveken át voltam tüzoltó parancsnok, nem tudom eléggé ajánlani a tüzoltóság erkölcsi és anyagi támogatását. Irjuk tehát alá minél többen a kibocsátott íveket, mert a tüzoltók felszerelése az, amelynél az elhanyagoltság legjobban szokta megboszulni magát.

R. B.

Karcolatok

az „Uj-párt” tagjairól.

(Vége).

Katona Béla.

Ez a vékony, nyurga fiatalember a kinek a sápadt, himlőhelyes arca a sok viszontagságon keresztül ment „self made man”-t árulja el, az új nemzedék egyik elismerten kiváló közgazdasági tekintélye. És ez nem frázis. Mert a ki Katona írásait közgazdasági szaklapokban vagy újabban a „Pesti Hírlap” hasábjain (a Pesti Hírlapban Katona, Matlekovics Sándor utódja) olvasta, az nincsen kétségben az iránt, hogy egy univerzális tudású és erősen magyar érzésű emberrel van dolga, a ki Magyarország gazdasági megerősödésének ezernyi szálait alaposan ismeri. Az önálló vámterület lelkes híve és mivel Bánffy programjának elsőrendű feladata az önálló vámterület megvalósulása, ezért Katona — ki különben Bánffy meghitt embere — beállott az „Uj-párt” táborába melynek eszméit nem nagy hanggal, hanem bámulatos termékenységgel szakirodalmi munkásságával szolgálja.

Az újabb szociális áramlatoknak a hazai viszonyokra való hatásával tisztában van ép azért tör lándzsát a gazdaságilag független Magyarország eszméjeért.

Írálya tiszta, egyszerű de tüzes és megkapó. A legnehezebb gazdasági problémákat játszi modorban tárgyalja, úgy hogy a laikus olvasóban is érdeklődést ébreszt, e száraz, rideg tudomány iránt.

Szerény egyénisége, tiszta karaktere folytán élénk rokonszenvet kelt mindenütt és nem tulozunk akkor, a midőn megjósoljuk, hogy a közeljövő politikai életében Katona Béla hivatottságánál fogva, jelentékeny szerepet fog játszani.

Schlichter Gyula

Az „Uj-párt” tagjairól való karcolatgyűjtemény nem volna teljes, ha nem venném tollhegyre Schlichter Gyula alakját.

E lapok felelős szerkesztője meg fogja engedni, hogy futólag foglalkozzam evvel az

uri emberrel az „Uj-párt”-hoz való vonatkozásában.

A „Szabolcs” politikai lap szerkesztője markáns egyéniség. Robusztus külseje sejtetni engedi a benne rejlő erőket, de korántsem a szinte leányos érzékenységgű, subtilis idegrendszerű férfit, a ki a szívvel gondolkodik, tehát mindig becsületesen gondolkodik.

Ez az ember csupa energia, csupa férfias tetterő. Változatosabb, színesebb és érdekesebb életpályát kevés ember fut be és férfikorának delén oly mozgalmas multra tekinthet vissza, mely elég volna tíz embernek.

Főkezmem kell tollamat, hogy ne csapjon át a teljesen subjectív megfigyelések mezejére.

Visszatérek tehát a kiinduló eszmékhez.

Az „Uj-párt” zászlóbontása Schlichter Gyulára is hatással volt. Az erős nemzeti érzésű program izgalomba hozta őt is és hogy az eszmének városunkban és Szabolcsvármegyében híveket szerezzen, lapját politikai jellegűvé változtatta.

Lapjának érdekes ujitása, hogy azt a vármegye politikai életének szellemi gyűjtőcsatornájává szánta, melyben a különböző pártállású egyének nézetei is napvilágot lássanak, hogy az eszmecseré tisztító tűzön a helyes politikai nézetek leszűrődve a köztudatba átmenjenek.

Schlichter Gyula kitünő szervező tehetség és hogy Bárány Bányó Dezső Nyiregyháza megalakíthatta az „Uj-párt”-ot, az egyenesen neki köszönhető.

Óriásilag becsúgyó, hű a szó nemes értelmében, egy szép ötlet kedvéért áldozatkész és fáradhatatlan.

A ki közelebbi érintkezésben állott valaha Schlichter Gyulával, annak el kell ismernie, hogy nem a tucat emberek nagy tömegéhez tartozik.

* * *

A ki pedig azt állítja, hogy ezek a karcolatok „bizánczi stílus”-ban íródtak, az téved, hogy enyhén fejezzem ki magamat.

P. S.

HIREK.

A pénzügyminister Barna Miklós nagykállai kir. adóhivatali gyakornokot adótisztte kinevezte, és a mátészalkai kir. adóhivatalhoz osztotta be.

Áthelyezés. Dr. Bertók István helybeli segédlelkész, hasonló minőségben Egerbe helyeztetett át, helyette pedig Farkas Pál, pászói hitoktató helyeztetett ide. Városunk lakossága nagyon sajnálja a rokonszenves segédlelkész eltávozását.

Névmagyarosítás. Kandel Simon geszterédi lakos családi nevét, ministeri engedéllyel „Kertész”-re magyarosította.

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést: Békefy László, m. kir. pü. titkár, valamint gyermekei: Jolán, Elemér és Margit, továbbá testvére: Szentpétery Erzsébet Deák Józsefné úgy a saját, mint a kiterjedt rokonság nevében szomorodott és fájdalomtelt szívvel jelentik a legjobb feleség, szerető anya, testvér és rokonnak Békefi Lászlóné szül. Szentpétery Ilonának folyó évi augusztus hó 29-én d. o. 1/2 12 órakor életének 42-ik, boldog házasságának 22-ik évében hosszas és kínos szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hűlt tetemei f. évi augusztus hó 31-én d. u. 4 órakor fognak a Virág utca 20. számú gyászszobából a vasut melletti sirkertben, az ev. ref. vallás szertartásai szerint, örök nyugalomra az anyaföldnek átadatni. Nyiregyháza, 1904. évi aug. hó 29-én. Legyen könnyű a hant, mely a drága hamvakat fedi!

Bucuszó. Dr. Kelemen Adolf főrabbi és neje mindazon barátjának és jóakarójának, kitől személyesen bucuszni alkalma nem volt, ez uton mond „Isten hozzád” ot.

Classikus művész estély. Kovács Mihály a főváros legkedveltebb komikusa a népszínház elsőrendű tagja, szeptember hó 4-én városunkba érkezik és vendégszerepelni fog a városi színházban megtartandó classikus művész estélyen. Kovács Mihály, meglepő újdonságokkal fogja a nagy közönséget szórakoz-

tatni. Az estélyen szerepelni fog Kovácson kívül: Hudák Juliska k. a. táncművész. Bokor Imre lírai szerelmes. Bokor Imréné opera énekesnő, esetleg még Rózsahegyi K. a. nemzeti színház tagja. A classikus előadásokat a rendezőség két hetenkint újabb és újabb szereplőkkel szándékszik megtartani, és a következő előadások kiszemelt szereplői közül, Fedák Sári, Márkus Emilia, Ujházi Éde, Gyöngyi Izsó, Hegedüs Gyula, Rózsahegyi Kálmánt említjük fel. A további előadások azonban az első előadás pártfogásától függnék mert az első estély is óriási költséggel jár. Az estély rendkívül sikerültnek ígérkezik és magunk részéről is ajánljuk a nagy közönség szíves figyelmébe. Jegyek előre válthatók Jakobovits Fanni k. a. dohánytözsdejében a rendes színházi árak mellett.

A nyiregyháza-sóstó-dombrádi motoros vasut létesítésében eljutott a végrehajtó bizottság a végső intézkedések megtételéig, amennyiben a közgazgatási bejárást a kereskedelemügyi minister e hó 14-16-ára ki is tűzte. Az építést még ez évben szándékoznak megkezdeni és úgy folytatni, hogy a jövő tavasszal a Sóstóig terjedő rész átadható legyen a forgalomnak. A megvalósulás stádiumáig jutott tehát el, a vasut ügye, mely a város belforgalmára, a Sóstó megközelítésére, ugyszintén Dombrád vidékének városunkhoz való csatolására jótékonyan fog hatni, sőt a részvényeseknek magas osztalékra van kilátásuk. A polgármesterhez, mint a bizottság elnökéhez a kereskedelemügyi minister a következő leiratot intézte: Folyó évi augusztus hó 8-án kelt felterjesztésében előadott kérelmét teljesítendőnek találván, a cím által tervezett nyiregyháza-dombrádi keskenyvágányu helyi érdekű vasut vonalának közgazgatási bejárást ezennel elrendelem, s annak vezetésével egyidejűleg Kádár Gusztáv műszaki tanácsost bízom meg. Az eljárás megkezdésének határidejéül folyó évi szeptember hó 14-ik napjának délelőtti 9 óráját, összejövételül pedig Nyiregyháza városházának tanácstermét tűzöm ki. A bejárás alkalmából a vasut építésére vonatkozó kérdések közt annak a tárgyalását is elrendelem, valjon a helyi közgazdasági és forgalmi viszonyok tekintetbe vételével nem volna e a 0.76 m.-nyi nyombóséggel kilátásba vett vasut 0.70 m. nyombóséggel létesíthető, a mely nyombóság egyéb fontos közérdekek szempontjából kívánatos lenne. Miről címet a bejárási sorrend egy példányának csatolása mellett oly felhívással értesítem, hogy ezen eljáráson magát megfelelően képviseltesse. Budapest, 1904. évi augusztus hó 25-én, a minister megbízásából: Nedeck Gyula, s. k. ministeri osztálytanácsos. — A leirathoz csatolt sorrend szerint, 14-én Nyiregyháza, Pazon, Kótaj és Ibrány-, 15-én Buj, Pászab, és Nagyhalász-, 16-án pedig Dombrád község határában levő vonal irányát fogja megsemlélni a bizottság.

Nyiregyháza város dalárdájának folyó hó 21-én rendezett „Ósbudavára Nyiregyházán” című mulatsága, mint mondják nem felelt meg a várakozásnak, a hozzá fűzött ígéreteknek, — s ez a rendezésén mulott. Téves hit. A multság sikeréhez a közönségnek feltétlenül hozzá kell járulni, a legtökéletesebb multságot is elronthatja a legkisebb zavargás is. Most is a kinn volt több mint 2000 ember csak a saját érdekét kereste és már a szomszédjával mit sem törődött. A rendezőség ilyen esetben tehetetlen. A művezetés, miben elvitázhatatlanul óriási része volt Dokupil Gyulának — kitünő volt, de egy dilettáns előadást és mindent ami hozzátartozott jobb elrontani hagyni, mint karhatalommal kellemetlenkedni az ártatlanokkal szemben is. L.

Az iparos ifjuság táncmulatsága mult hó 27-én a rossz idő miatt nem volt megtartható, melyet e hó 10-én fognak Jurás Lajos vendéglőjében, lehetőleg a szabadban, rossz idő esetén pedig zárt helyiségben megtartani. A multság iránt általános az érdeklődés.

Névmagyarosítás. Moskovits Jenő helybeli lakos vezetéknevét, ministeri engedéllyel „Szöllősi”-re magyarosította.

Uj postahivatal. A szabolicsvármegyei Vasmegeyer községben „Vasmegeyer” elnevezéssel 1904. évi szeptember hó 1-én a postaügynökségekre meghatározott teljes működési körrel postaügynökség lép életbe. A postaügynökség postai összeköttetését a Vasmegeyerről Kemeceére és vissza naponként közlekedő gyalog küldönczjáráttal fogja kapni. A postaügynökség kézbesítési kerületébe Rád és Vasmegeyer községeket osztom be. Ezen helyek utolsó postája Kemece. A postaügynökség ellenőrző postahivatala Kemece. 13161/1904. szám. Nagyvárad, 1904. aug. 20. Schöplín kir. tanácsos, posta táv. igazgató.

Városunk rendezése általános érdeklődés tárgyat képezi, amióta a szabályozási terv elkészítésével a képviselőt Sesztay László műgyetemi magántanárt megbizta. Ebben a tárgyban jelent meg mai számunkban egy cikk dr. Forbát tollából, akit az egész Európában a városok rendezésére nézve elsőrendű szaktekinélynek ismernek. Felhívjuk az olvasók figyelmét a jelzett közlöményre.

Áthelyezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter, Grezerné Reisz Irma nyirábrányi, és Schusztér Jozefin temesulmai állami óvónőket kölcsönösen áthelyezte.

Hirdetmény. Figyelmeztetnek a hadmentességi díj fizetésére kötelezett egyének, hogy az 1904 évi hadmentességi díj kivetési lajstrom Nyiregyháza város adóhivatalánál 1904 év augusztus hó 30-tól 8 napra közzemlére kitétetik, azon megjegyzéssel, hogy ne taláni felszólamlásukat azok: a) kik hadmentességi díjjal már az előző évben is megváltak róva a lajstrom kitételének napjától; b) azok pedig, kik első ízben rovatnak meg hadmentességi díj tartozásuknak a könyvecskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a helybeli m. kir. Pénzügyigazgatóságához a fentebb kiírt törvényes határidőn belül betérjeszhetik. 4068/1904 Adó szám. Nyiregyháza 1904 augusztus hó 28 án, Városi adóhivatal.

Katonadolog. Ma egy hete izgalmas jelenetek voltak szemtanúi a szentmihályi utcán járókélok. Nagy András lizka-tolesvai lakos be van hiva fegyvergyakorlatra a helybeli közös huszárezredhez. Jelzett nap reggelén lóhátra ült, hogy a gyülekezési helyre menjen szalásáról. A ló nem akart menni, majd felágaskodott és olyan szerencsétlenül esett lovasával hátra a kövezetre, hogy annak feje több helyen beszakadt és életveszélyes sébével kórházba szállították. A szerencsétlenül járt nős és 3 gyermek atyja. Ilyen az a katona dolog.

Öngyilkosság. Vasárnap délután azon megdöbbentő hír terjedt el városunkban, hogy Szücs Gyula, akit városunkban mindenki ismert, agyonlötötte magát. A hír valóban bizonyult, mert Szücs, a ki itt járt gymnasiumba és tavaly itt érettségizett, akit nem csak tanulóársai, de tanárai is szerettek. Hodász lakó földbirtokos szüleinél vasárnap hajnalban csak ugyan eldobta magától az életet. Sejtteni sem lehet, hogy a végkérdélyü, szüleiivel jóviszonyban levő fiatal embert mi vitte a végzetes tetre. Temetése hétfőn délután általános részvét mellett ment végbe, melyre városunkból is sokan kiutaztak.

Pályázat. A nyiregyházi iparostanonciskolában alkalmazott egy igazgató — egy rajzvezető — és nyolcz rendestanító három évi megbízatása lejárt, ennek következtében azon helybeli tanítók, kik magukat jövő három tanévre ezen iskolánál alkalmaztatni óhajtkák, a felügyelő-bizottsághoz címzett kérvényeiket folyó hó 9-ig Májerszky Béla bizottsági elnökhöz adják be. Nyiregyházán, 1904. szeptember 3. A felügyelő-bizottság.

Eltűntek. Klein Jakab nyirlugosi, Ungár Ábrahám encsenci, és Biró József nyirbátori lakosok eltűntek.

Lépfenés ember. Tóth Sándor, nagykállai lakos, lépfenés marhának husából evett, attól megbetegedett és ma egy hete nagy kínok közt elhalt.

Értesítés. A nyiregyházi kereskedő tanonciskolában a beiratások az 1904–1905-ik tanévre szeptember hó 11-én délután 2–4-ig a központi ág. h. ev. népiskolában tartatnak (a IV. fiosztály tantermében.) Egész évi tandíj 16 kor. Ez összegnek fele része a beiratáskor, másik fele része február 1-én fizetendő.

Ezen kívül minden tanuló beiratási díj fejében 2 koronát, a könyvtárra pedig 40 fillért fizet. Beiratáskor minden tanuló tanoncszerződését s ezenkívül lehetőleg a születési és újraoltási bizonyítványát is tartozik bemutatni. A javító vizsgálatok szeptember hó 11-én délután 2 órától tartatnak. Javító vizsgálatot tehetnek azon tanulók, akik egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot kaptak. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur által az 1897. évi május hó 24-én 25,314. sz. a. kiadott „Szervezet” értelmében: Mihelyt valamely növendékifjú kereskedő tanonccá lesz, főnöke köteles őt azonnal a kereskedő tanonciskolába, ilyenek hiányában az általános iparos tanonciskolába beiratni. Ily iskola hiányában a tanuló köteles a népiskolához tartozó ismétlő iskolába járni. (1884. évi XVII. t.-c. 62. §. c) pontja.) Az elkésve érkező bejelentés mulasztásnak tekintetik, mely büntetés alá esik. A kereskedő tanonciskola első osztályába a népiskolai mindennapi tanfolyamot, vagy ennek megfelelő polgári, illetve középiskolai második osztályt sikeresen végzett 12-ik életévüket betöltött kereskedő tanoncok vehetők fel. A tanonc mindaddig, míg tanítási ideje a főnök-nél tart, köteles a tanonciskolába járni. (1884. évi XVII. t.-c. 82. §.) Ez a kötelezettség a kikötött próbaidőre is szól. Azonban a III. osztályt sikerrel végzett tanonc. ha tanítási ideje még le nem járt, a tanonciskola látogatása alól a kir. tanfelügyelő által felmenthető. A tanonciskolába, a rendelkezésre álló helyhez képest segédek is fölvetetnek. Ezek a segédek rendtartás és fegyelem tekintetében ugyanazon szabályoknak vannak alávetve, mint a tanoncok. Felhivatnak a t. főnökök, hogy tanköteles tanulóikat fentjelzett időben multhatatlanul irassák be, mert a későbbben jelentkezők a törvény értelmében mulasztóknak tekintetnek s mint ilyenek az illetékes hatóságnál feljelentetnek. Nyiregyháza, 1904. augusztus 31. *Ruhmann Andor*, igazg. tanító.

A Nyiregyháza- vásáros-naményi vasúton a mozdony forgalom a napokban megindul. Esetleges balesetek elhárítása végett a hatóság elrendelte, hogy a vasút vonalon a járkálás tilos, a vasút vonal mentében marhát legeltetni csak felügyelet mellett szabad. A felügyelő egyénnek kötelessége arra vigyázni, hogy az állatok a pálya testre ne menjenek. Az ut átjárókön a közeledő vonat előtt átmenadni nem szabad. A gyulékony anyagok u. m. gabona, széna, szalma, takarmány stb. a vasút közeléből eltávolítandók.

Megvert asszony. A közraktár előtt Papp András Kovács Borbálát annyira összerugdosta, hogy oszmóletlen állapotban vitték az „Erzsébet” közkórházba, hol jelenleg betegen fekszik.

Kedvezményes borfogyasztási adó fizetését csak azon szőlőbirtokosoknak engedélyezi a hatóság, akik a valószínűnek látszó termés mennyiségét e hó 15-éig a számvevőségnek bejelentik.

Az 1904 évben kivetett összes adónemek az ezen évre szerkesztett adó főkönyvekben egyénenként elő lettek írva, a miért is az 1883 évi XLIV. t.-cz. 36 §-ának d) pontja alapján felhívom mindazon érdekelt adófizetőket: 1. A kik már az előző években is adót fizettek, hogy a folyó 1904 évi adó-kivetéseiknek az adókönyvecskéjükbe leendő beírása végett az adókönyvecskéjükkel együtt a folyó évi november hó 15-ig a városi adóhivatalban jelentkezzenek. 2. Azon új adófizetőknek, a kik az előző évben adóval megrovára nem voltak, az adókönyvecskét a városi adóhivatal vétiv mellett fogja kikézbcsiteni. Ezen adókönyvet az illető adózó átvenni és az érte járó 6 fillér könyvát és kiállítás díjat a kézbesítő közegnek kifizetni köteles. Mindazon érdekelt adófizető, a ki a jelen hirdetményben foglaltaknak a kitüntetett záros határidőn belül olegyet nem tesz, 2–10 koronáig büntethető. Adó 4208/1904. szám. Nyiregyházán, 1904 évi augusztus hó 31-én, Városi adóhivatal.

A világvége Nagykállóban. Nagykállóból kaptunk értesítést, hogy Széles Tamás, a ki városunkban is vendég szerepelt, most ott, mint illetőségi helyén tartózkodik. Hónapok óta hirdeti, hogy a világ szept. elseje és másodika közötti éjjelen mulik el. A vélet-

len úgy hozta magával, hogy a szóbanforgó éjjelen nagy vihar volt Kállóban, minek következtében a Széles tanítókötők az egész éjjelt énekléssel és imádkozással töltötték el. és minden percben várták a világ megsemmisülését. Nagykállóban ugyanis a köznép között sokan adtak hitelt a Széles szavainak, a mi azonban a *hivők legnagyobb bosszuságára* be nem teljesült. Széles azonban igyekszik a fejedelmek megjavulásával indokolni meg a végperc be nem következését és új terminust tűzött ki a világvégre.

Halállal végződő verekedés. Haszics András helybeli lakos Kósa András ugyaniteni lakossal összeszóalkozott és úgy verte meg Kósát, hogy az egy pár napi szenvedés után bele halt sebeibe.

Szeptember 1. Beköszöntött az iskola év ujra. A tanuló ifjuság bejött a vidékről és meglevenitette az utcák képét. Most még gondtalanul jár kel a nagy vakációról bejött ifjuság, de egy pár nap mulva kezdetét veszi a rendes tanítás s amikor nem lesz olyan gondtalan az élet és lohad a mostani vídamság.

Gyűjtés. Vencsellő községben 84 épület, Apagyon pedig 74 épület és tömérdék életnemü esett a tűz martalékává. Alispánunk felhívást intézett a nagy közönséghez, hogy a szerencsétlenül jártak részére adakozzanak. A községi előljároságok fogadják el a segélyeket, melyet a károsult községek előljároságaihoz továbbítanak. A magunk részéről is ajánljuk a nyomorba jutottak segélyezését.

Samassa templom mongraphiáját Matuszka Mihály nagykállói hittanár megírta. Az ékes nyelvezettel megírt, remek kivitelü képekkel díszített munkát 3 koronáért lehet Piringer János könykereskedésében megszerezni. Az új templom felejthetetlenül szép felszentelési ünnepet méltóan egészíti ki, a templom keletkezéséről és kiviteléről írott munka.

Értesítés. Van szerencsém az érdekelt szülőket arról értesíteni, miszerint a körteutcai ág. hit. evang. iskolában az építkezés folyama miatt, ugy a beiratás, mint a tanítás csak folyó évi szeptember hó 15-én esetleg 19 én veszi kezdetét. Tisztelettel, Nyiregyházán, 1904. szept. 2-án. Iskolaszék megbízásából: Fazekas János, ág. ev. tanító.

Országos vásár. A kisasszony napi országos vásár városunkban folyó hó 5-én fog megtartatni. Mindazokat, akik országos vásárra állatot akarnak eladásra felhajtani figyelmezteti a rendőség, hogy a marha levelet a vásár előtt kiváltsák, mert a nélkül állatok a vásártérre bebocsátatni nem fognak. Megjegyztetik hogy a sertős vásár is meg fog tartatni.

Villamos mozgófényképek. A búzatéren a Lifka-féle vállalat mozgófényképeket mutat be még egy pár napon át. Eddig két sorozatot mutattak be, melyek mindegyike csodálkozásba ejtették a szemlélőt. Tegnap este műsor változás volt és a 3-ik csoport mutatását kezdeték meg. Nem csoda, ha a közönség tetszését meg is nyerte a mutatványok szépsége, mert ilyen sikerült mozgófényképeket, melyek mind pazarul vannak színezve, nem lehetett még Nyiregyházán látni, ennek pedig az képezi a titkát, hogy a csarnok egyenesen a mutatványok céljára, tehát a legmegfelelőbb alakban és felszereléssel készült. A fényvetítésre ivfényt használnak, melyet a vállalat saját villamtelepe szolgáltat. A színházzal kapcsolatban panoptikum is van, melynek alakjai a megszólalásig hűek. A vállalat holnap után tartja utolsó előadását. Egyéb tudnivalók, hirdetési rovatunkban olvashatók.

Pályázat. A nagykállai elmeogyintőzetnél üresedésben levő II-od orvosi állásra a pályázatok e hó 30-ig adhatók be. A feltételek az igazgatóságnál tudhatók meg.

Takarmányszállítás. A gazdasági czélokra szállítandó takarmányműveknek vasuton való szállítására a kereskedelmi miniszter kocsis és fuvarlevelenként legalább 10.000 kilogrammért való fizetés mellett az államvasutak összes vonalain, valamint a kezelése

KÖZGAZDASÁG.

Nyiregyháza város selyem- tenyésztése.

Lapunkban leközlöttük Moez Béla városi aljegyzőnek, mint a selyem-gubó beváltásánál működő bizalmi férfiúnak azon jelentését, melyet az országos felügyelőséghez tett.

A jelentésre a felügyelőség a következő leirattal válaszolt:

Jóleső örömmel tapasztaljuk, hogy a bizalmi férfiak, egymint a beváltó állomás vezetői a beváltásnál már most nem csupán a hivatásukkal járó teendők lelkiismeres és pontos teljesítésére szoritkoznak, hanem melegen érdeklődve a selyemtenyésztés iránt, kiterjesztik figyelmüket arra is, hogy mikép sikerül a tenyésztés s ha a tenyésztők fáradozása akár egyeseknél, akár egyes vidéeken nem hozta meg a várt sikert, úgy ennek okát is behatóan kutatják.

Ismételjük, hogy eme fokozódó érdeklődésnek nem csak örülünk, hanem köszönettel is fogadjuk, ha a tenyésztésre vonatkozólag esetleg véleményüket nyilvánítják.

Másrészt éppen az ügy érdekében felette szükségesnek tartjuk, hogy a bizalmi férfiak és beváltó állomás vezetői véleményeivel behatóan foglalkozzunk, mert ha azok helyesek, úgy csak az ügy előnyére fog válni, ha azokat figyelembe vesszük, ha pedig esetleg csak részben is tévesek, úgy ennek csakhamar meg volna káros hatása a népnél és a tenyésztőknél.

Az idén mintegy jogosan vártunk két millió kilogramm gubót és ezzel szemben az eddig ismert adatok szerint 1.650,000 kilót váltottunk be, mert sok vidéken nem sikerült a tenyésztés, a minek okvetlenül okát kell keresnünk. Azonban előre kell bocsátanunk, hogy nemcsak nálunk, hanem a külföldön, nevezetesen Francia és Olaszországban is elmaradt a várt nagy eredmény.

Ezen általános jelenségnek kétségtelenül meg van a maga oka, a mely nemcsak nálunk, hanem a fent nevezett országokban is maga után vonta az eredmény csökkenését.

Emlékezzünk csak jól vissza, hogy sok helyen a hernyók elhullása ép a bekötés előtt történt, vagyis akkor, a mikor időjárásunkban hirtelen a tartós, mondhatni rekkenő hőség állott be.

Régi tenyésztők fogják tudni, hogy a rekkenő hőségtől ép úgy félünk, mint a tulságos nedves, esős időtől. Sőt az előbbi talán még veszedelmesebb, hiszen a hideg és nedves időjárás ellen lehet és könnyebb is védekeznünk, mint a tulságos hőség ellen.

Nézetünk szerint eme bajon részben csak úgy segíthetünk, ha a tenyésztést előbb, va-

gyis oly időben kezdjük meg, hogy az befejezést nyerjen a nagy meleg beálltaig. És ezt már jövő évben meg is kíséreljük.

A sikertelenség okául felhozzák azt is, hogy egyes petefajok nem voltak jók.

Kétséget nem szenved, hogy mint minden állat, úgy a selyemhernyó tenyésztésnél is a faj minősége nagyban befolyásolja a tenyésztés eredményét.

De viszont nagy elfogultság, sőt veszedelmes volna minden balsikerért csupán a fajt okozni. Ez éppen olyan, mint mikor a rossz és ügyetlen gazda minden balsikert csupán az időjárásnak tulajdonít.

A különböző termelési ágaknál, mint: buza, dohány, szőlő stb. szintén nem számíthatunk mindig egyforma jó eredményre.

Soha sem osztottunk ki olyan selyemhernyó fajt, a mely egyes esetekben nagyon is szép sikert fel ne mutatott volna. A mi eléggé bizonyítja azt, hogy minden balsiker nem tulajdonítható csupán a fajnak.

Ezzel azonban távolról sem akarjuk állítani azt, hogy a sikerre nem volna befolyása a fajnak.

Sőt sajnós, vannak fajok, melyek felette gyenge szervezetűek s ennek következtében szorgosabb ápolást igényelnek, mint más fajok. Ezek azonban többnyire finomabb szálát és selyemdusabb gubót szoktak adni; de viszont elhullnak, ha a kívánt jobb bánásmódban nem részesülnek. Igaz, hogy erre csupán a tapasztalat vezetett minket és nagyon természetes, ha az ilyen gyenge szervezetű fajtól nem tenyésztünk többé. Csak az a baj, hogy a faj szervezetének gyengesége előre meg nem állapítható és erről, mint fentebb mondtam, csakis tapasztalataink utján nyerhetünk meggyőződést.

Számtalan esetben egyik faj az egyik évben jónak és egészségesnek bizonyul, de ugyanennek ivadéka már a következő évben gyengébb s kevésbé van meg benne az ellenálló képesség a betegségekkel szemben.

Sajnos az is, hogy a pete kiosztása előtt csakis egyetlenegy betegséget birunk biztosan megállapítani és ez a szemcsekór.

Hogy pedig ebbeli kötelességét minő odaadással és áldozatkészséggel teljesíti az intézet, kitűnik abból is, hogy csak némileg rendes időjárás mellett ezen betegség egyáltalán elő sem fordul az országban, minek igazolására álljon itt a következő eset:

Ezelőtt néhány évvel külföldi tudományos intézetek megkerestek, hogy kísérletezés céljából küldenének szemcsekóros hernyókat.

Felhívtuk tehát az összes selyemtenyésztési felügyelőket, hogy ha találnak ilyen hernyókat, úgy ezeket küldjék Szekszárdra.

(Folyt. köv.)

alatti pécs—barcsi vonalon kedvezményes díjszabást léptetett életbe. A kedvezményes szállításra vonatkozó részletes feltételek a v. gazd. tanácsosi hivatalban tekinthetők meg.

Utlevelek láttamozása. A belügyminiszter értesítette a székesfőváros hatóságát s a többi törvényhatóságot is, hogy a külföldi államok közül, ez idő szerint csakis a török és az orosz követeli meg föltétlenül az oda utazó külföldiek utleveleinek a konzulátusaik utján való láttamozását s hogy az ilyen láttamozás után, a török konzulnál, minden egyes utlevél után 4 korona 80 fillért, az orosz konzulnál pedig 6 korona konzuli illetéket kell fizetni. A román kormány megköveteli ugyan az utleveleknek a konzulátus részéről való láttamozását, de csak ott a hol a román konzul tartózkodik. Minthogy pedig Magyarországon csakis Budapesten van román konzulátus, ennél fogva csakis Budapesten kiállított utleveleket kell láttamoztatni a konzulnál, a hol díjat nem kell fizetni. A csoportban utazó ipari és mezői munkások, még ha rendes utlevelük, vagy igazolványuk is van, Romániába csak akkor léphetnek be, ha erre a román belügyminisztertől engedelmet kaptak.

Az influenza feltünésekor — körülbelől 10 év előtt — divatbetegségnek látszott és nevettek rajta. Idővel azonban ezt a kéretlen vendéget alattomos és veszélyesnek kellett megismernünk. Veszélyes különösen ama utóbajok végét, melyekkel jár. Ezen utóbajok legrosszabbika a légutak és légzőszervek tartós hurutja, mely gyakran súlyos tüdőbajjá fejlődik. Ajánlatos tehát minden hurutnál, mely az influenzából fejlődik, oly szert használni, mely minden hátrányos következményeknek elejét vész. Ilyenemű kiváló szer a „Sirolin”, kellemes ízű, jól emészthető és jótékony hatású syrup, melynek alapelemei Thioeol és narancshéj syrup. Ezen kitűnő gyógypréparatum minden hurutnál fényesen beválik, mert a legrövidebb idő alatt megszünteti s így nem eléggé ajánlható.

Lacikonyha és iparigazolvány. A kereskedelmi miniszter legutóbb rendeletileg kimondta, hogy a lacikonyha-tartók kötelesek rendes iparigazolványt váltani, de csak akkor, ha a nyílt piacon nap-nap után rendszeresen főznek, hurkát vagy pecsenyét sütnek. Ellenben azoknak foglalkozása, a kik csupán alkalmászerűleg országos- vagy hetivásáron főznek és sütnek, egyébként pedig más főkeresettel bírnak, nem ipari, hanem népies jellegűnek tekintendő, s az ilyen egyének iparigazolvány váltására nem szoríthatók.

Vadászok figyelmébe. Löpor, patron, srét és mindenféle kész fegyver-töltények legjutányosabb árban beszerezhetők HIRSCHLER MÖR cégnél. (Nyiregyháza, az Orosi- és Iskola utca sarkán.)

HÖLGYEK ÉS URAK FIGYELMÉBE!!

Fölösleges a t. vevő-közönségnek ruházati cikkekben szükségletét a fővárosból fedezni, mert én igazi fővárosi izléssel a legelegánsabb divatos

NŐI ÉS FÉRFI RUHAKELMÉKET

óriási választékban hoztam az őszi és téli idényre raktárra. Továbbá

állandó nagy raktár:

ruha és blous selymek-, vászon és damaszt áruk-, fehér és színes asztalkészletek-, törülközők és zsebkendőkből. Csipke és szövet függönyök, ágyterítők, paplanok, (méret után is) barchetek, flanelek, mintázott és sima bársonyok, plüschök, téli kis- és nagykendők, Himalája schalok. (Plaid.)

MENYASSZONYI KELENGYE.

Kész női fehéremű és ágynemű, meglepő szép és jó kivitelben, el nem képzelhető olcsó árban. Minták vidékre bérmentve küldetnek.

Nyiregyháza, Pazonyi-utca 2. szám.

Kiváló tisztelettel: KOVÁCSI JENŐ.

Itt először! Itt először!
Csak

néhány napig látható,

a Buza-téren legnagyobb kényelemmel felszerelt csarnokban. Az első és legnagyobb ilyenmű hazai vállalat, saját villam-világítási teleppel. 20 lóerejű gőz dynamó locomobillal.

LIFKA-FÉLE

electro bioskop
(villamos mozgófényképek)

SZINHÁZA

élő, sensatiós mutatóványok, életnagyságban, a legnagyobb tökéletességben. Kitüntetve számos országos kiállításon. Az életből véve természet utáni felvételek reprodukálása által a gyönyörű szcenák, aktualitások, látványosságok, drámák, regék, bikaviadalok, harciessemények, humoristikus történetek, illosiok stb. **!Háromszáz számból áll az összes műsorozat!** Legsensatiósabbak az élő mutatóványok.

Minden 3-ik nap új műsor. Naponta 3 nagy előadás. Hétköznap este 7, 8 és 9 órakor. Vasárnap délután 4 órától minden órában. Minden **hétfőn és pénteken 9 órakor** előadás, csak **urak részére.**

Igen érdekes látványosság.

Helyárak: Zártszék 40 kr., I. hely 30 kr., II. hely 20 kr., III. hely 15 kr. Gyermekek 10 éven alul az első 3 helyen félár fizetnek. Katonáknak és gyermekeknek a II. hely 10 kr.

Itt először! Ujdonság! Itt először!

Nyiregyházán a Buza-téren

látható a LIFKA-féle világhírű

Muzeum és Panoptikum.

I. csoport. Bárki megtekintheti nem- és időkülömbőség nélkül. Tartalmazza a mintázás mechanikai mesterműveit, életnagyságú, történelmi, és mythologizáló viaszalakokat. I. Sándor szerb király és Draga királyné. II. X. Pius pápa őszentsége, arany trónusán. III. Mutsuhito Mikadó, japán-császár. IV. A szerb királyi pár meggyilkolása. — **II. csoport.** Csakis 18. éven felüliek tekinthetik meg. Minden pénteken kizárólag a nők részére tartatik fenn. A látogatás része azonban bárki által mindenkor megtekinthető. Tartalmazza az anatómiai preparátumokat.

Nyitva: naponta reggel 9-től, este 10-ig.

Belépti-díj: személyenként 30 fl. 10. éven aluli gyermekek, és katonák örmestertől lefelé 20 fillér.

A n. é. közönség becses pártfogását kéri tisztelettel:

Lifka Ernesztin, tulajdonosnő.

Hirdetmény.

Néhai Király Antal volt kemecsei plebános hagyatékát képező ingóságok, (tehén, sertés, házi-butor, gazdasági-eszközök stb.) **folyó hó 6-án, kedden reggel 9 órakor Kemecsen a plebánia-lakban,** készpénz fizetés mellett elfognak árvereztetni.

Nyiregyháza, 1904. évi szeptember hó 2-án.

Petrovits Gyula,
esperes.

1401/904.

Árverési hirdetmény kivonat.

A nagykallói kir. járásbiróság, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatónak Hornyák Miklós s neje végrehajtást szenvedők elleni 63 kor. 71 fillér tőkekövetelés s járulékaik iránti végrehajtási ügyében a nyiregyházai kir. törvényszék, a nkállói kir. járásbiróság területén levő Bököny községi határában fekvő a bökönyi 65. sz. betétben A I. 1—2 sor-, 735 és 736 hrsz. a. felvett ingatlanokra az 1881. LX. t.-c. 156. §-a alapján egészben 352 kor. kikiáltási árban.

A bökönyi 68. sz. betétben A + 1 sor-, 740 hrsz. alatt felvett ingatlanra 320 kor. kikiáltási árban, — és

a bökönyi 703. sz. betétben A + 1 sor-, 1821 hrsz. a. felvett ingatlanra 15 kor. kikiáltási árban az árverést elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1904. évi szeptember hó 14. napján délelőtti 9 órakor Bököny községi házában** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 35 kor. 20 fillért, 32 koronát s 1 kor. 50 fillért készpénzben vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított s az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagyallóban, 1904. május 26-án. A nkállói kir. járásbiróság, mint tkvi hatóság,

Debreczeni Barna,
kir. albiró.

Alkalmi vétel.

SULYOK JÁNOS

órás és ékszerésznél kaphatók a legolcsóbb órák és ékszerek

Nem kell Bécs sem Budapest!

Valódi system **Roskopf** órák 3 évi jótálás mellett 5 kor., belső üveg kerettel 7 kor. Ébresztő órák 3 koronától feljebb.

Útó inga órák 10 korona 5 évi jótálás mellett. 8 napos sulylyal 26 korona.

Valódi Khina ezüst gyertyatartók 8 koronától feljebb.

Ezüst óraláncok kövel, vagy hosszú, darabja 4 korona.

Arany gyűrűk 5 koronától feljebb.

Gyermek függők 14 kar. aranyból 3 koronától feljebb.

Két fedelű nikkell órák 9 korona.

a , ezüst órák 11 korona.

Vidéki megrendeléseknél csakis csomagolás számíttatik fel.

Ügyes műszaki rajzoló

Pavlovits Károly

építész mérnök irodájában

(Iskola-u. 5) felvétetik.

SIRKÖVEK

mindenféle alakban, nagyságban és a legolcsóbb árak

mellett kaphatók:

Führer Zsigmond Fiainál

Nyiregyházán, Vármegeház-u. 5. sz.

ELSŐ NYIREGYHÁZI GŐZMOSÓ-INTÉZET

Kossuth-utca 3. sz.

Tisztelettel felhívom a n. é. úri közönség szives figyelmét Nyiregyházán 1900. évben alapított

fehérnemű-tisztító

intézetemre,

mely a mai kor igényeinek teljesen megfelelően berendezett vállalat.

Sok esetben tapasztaltam, hogy a n. é. közönség azért tartózkodik ilyen intézet szolgáltatását igénybe venni, mert nem bizik annak kifogástalan munkaképességében; tudomásra hozom azért, hogy vállalatom, mely fennállása óta sok elismerésben részesült, **személyes vezetésem alatt áll és a legkényesebb igényeknek is képes megfelelni.**

Tisztelettel

✱ ✱ **Molnár György** ✱ ✱

az Első Nyiregyházi Gőzmosó-intézet tulajdonosa.

Képviselet és bizományi raktár:

Májerszky Barnabás gépgyárosnál

Nyiregyházán.

LICHTMANN VILMOS

különlegességi gazdasági gépek és műszaki cikkek gyári raktára
NYIREGYHZAÁN.

Raktáron tart és szállit: jobb gyártmányu, mindennemü gazdasági gépeket. A közeledő őszi idényre különösen ajánlja legkedveltebb szóró- és sorvetőgépeket; egytetemes acél-ekéket; egyéb talajmunkáló gépeket; továbbá: borsajtókat és szőlőzúzókat.

Az általános takarmányszűke miatt pedig sürgös beszerzésre ajánl: **takarmánykamra-berendezéseket és különálló szecs kavágókat** kézi- járgány-, és gőzerőre.

Ezenkívül elvállal: malom és szeszgyár berendezések létesítését és minden e szakba vágó üzleteket **előnyös feltételek** mellett.

Főüzlet: Nyiregyházán, Gróf Károlyi-téren (a Vasut-utca mentén.)
Fiók-üzlet: Mátészalkán.

K. 12051/1904.

Árlejtési hirdetmény.

Nyiregyháza város árlejtést hirde a szentmihályi uton létesítendő 3 m. széles, mintegy 600 fm. hosszú és a dohány-beváltó hivatal előtt mintegy 880 m.² ciklops utburkolati munkálatokra.

Részletes feltételek a gazdasági tanácsosi hivatalban tudhatók meg.

A zárt írásbeli ajánlatok a **f. évi szeptember hó 15-ig 5%** bánompénz csatolásával, a polgármesteri hivatalba adandók be.

Nyiregyházán, 1904. augusztus 18.

Bogár Lajos,
h. polgármester.

Nagy raktár:

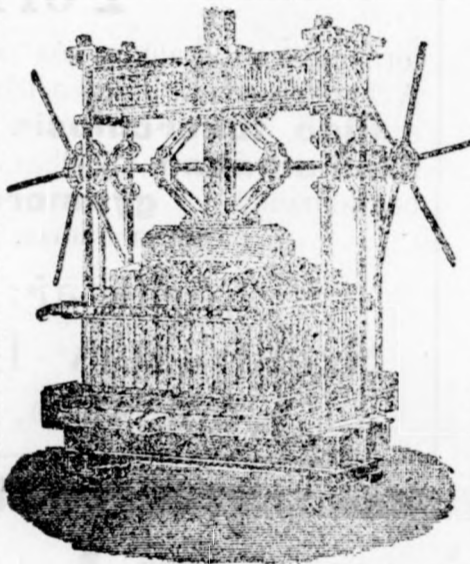
Cérna és pamutvásznak, Regenhardt-féle fehér és színes asztalkészletek, zsebkendők, törülközők, kész női fehérneműben.

Futó és Sofa szőnyegekben, ágytakaró készletek-, csipke és szövet függönyökben.

Menyasszonyi kelen-gyék a legfinomabb ki-vitelig állittatnak össze.

Ungár Lipót,
divatáruháza Nyiregyházán.

1902. orsz. gazd. kiállítás, Pozsony:
I-só díj, aranyérem;

Árjegyzék ingyen.

BORSAJTÓK

„Kincsem“, „Hegyalja“, „Könyök-szerkezetű“, „Mobile“, és „Aczelorsós“, a hegyaljai bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb rendszerü **kettős kosaru sajtók**, nagyüzemű préseléshez.

Főelőnyei:

A must sehol sem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Oriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

Szőlőzúzó és bogyózók!

„Villám“ legújabb centrífugális bogyózó és zúzógépek.

SZILÁGYI és DISKANT
gépgyára, MISKOLCZON.

1902. borászati kiállítás Eger: I. díj, díszokl. és aranyérem.

1901. temesvári kiállítás, I-só díj, díszoklevél.

Hatóságilag engedélyezett

VÉGE LADÁS!

Nyiregyházán, Pazonyi-utca 5. sz. a. levő

NAGY E.-féle

üveg-, porcellán- és lámparaktár

teljesen feloszlik, miért is abban hatóságilag engedélyezett végeladás fog tartatni.

Az üzletben felhalmozott üveg-, porcellán-, lámpa és tükörárak, továbbá majolika, teracotta és china-ezüst disztárgyak, alpaca és más fajta evőeszközök, fatálcák, vas mosdó-asztalok, képeretek és még igen sok itten fel nem sorolható árucikkek **gyári áron alul lesznek kiárúsítva.**

Egy kettős számú Wertheim-szekevény eladó. Az üzleti berendezés egészben vagy részben eladó.

Az üzlethelyiség átadó.

Hatóságilag eng. **végeladás.**

Valódi Attila- és Vermorel-féle permetezők.

AZ EREDETI

ATTILA

SZŐLŐPERMETEZŐ

egyedüli elárúsítását sikerült egész Szabolcsmegyére elnyernem.

ATTILA

(kivehető szélkazánu) szőlőpermetezőket két szóróval egy közönséges és egy szabadalmazott „habszóróval“.

Ugyiszintén eredeti Vermorel permetezőt is, legolcsóbb áron, esetleg megegyezés szerint **részletfizetés** mellett bocsátom a vevőközönség rendelkezésére, valamint mindennemü s a legjobb faj **rafia háncs**

és két-követ legolcsóbb áron árusítom.

Tisztelettel **Wassermann Sámuel**

Nyiregyháza, Zöldségtér 2. (Saját-ház.)

Vidéki megrendelések pontosan s azonnal eszközöltetnek.

Rafia háncs és kékkő.

Üveg és porcellán.

Fűszer, gőzmalmi liszt.

